

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Holejšovského, Ph.D. a soudců JUDr. Stanislava Bernarda a JUDr. Františka Švantnera ve věci

žalobce: **R.R.**, narozený xx
bytem xxx., Italská republika
zastoupený advokátkou Mgr. Paolou Spoladore
sídlem U Kanálky 1359/4, 120 00 Praha 2

proti

žalované: **K.M.**, narozená xx
bytem xxx
zastoupená advokátkou JUDr. Danou Růžičkovou
sídlem Prokopových 827/3, 158 00 Praha 5

o určení vlastnictví k obchodnímu podílu, **k odvolání žalobce** proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. června 2020 č. j. 79 Cm 84/2019-43,

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 4. června 2020 č. j. 79 Cm 84/2019-43 se potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 8 470 Kč, do 3 dnů od jeho právní moci, k rukám JUDr. Dany Růžičkové, advokátky.

Odůvodnění:

1. Žalobce se svou žalobou ze dne 16. 4. 2019, doručenou soudu dne 29. 4. 2019, domáhá určení, že je vlastníkem 50 % obchodního podílu ve společnosti Giusti, s. r. o., IČO 63074508 (dále také jen „společnost“). Žalobce tvrdí, že se žalovanou dne 22. 8. 2007 uzavřel Smlouvu o převodu

obchodního podílu ve společnosti ve výši 50 % (dále také jen „Smlouva o převodu obchodního podílu“), kdy nominální hodnota podílu byla 50 000 Kč a cena za převod byla stanovena ve výši 100 Kč. Hodnota obchodního podílu však byla mnohonásobně vyšší, než udaná cena, neboť společnost vlastnila různé nemovitosti v Praze. Se Smlouvou o převodu obchodního podílu byla podepsána i Smlouva o dílo mezi žalobcem a společností, podle které měl žalobce poskytovat společnosti za pravidelnou měsíční platbu 1 600 € měsíčně služby, které měla hradit společnost (dále také jen „Smlouva o dílo“). Poté, co se stala jednatelkou společnosti žalovaná, tyto částky přestala hradit s tím, že od Smlouvy o dílo odstoupila. Žalobci byly smlouvy prezentovány jako běžné obchodní vztahy s tím, že Smlouva o převodu obchodního podílu bude podmíněna smlouvou o poskytování služeb, uzavřenou mezi společností a žalobcem. Jinými slovy žalobce nedostane za obchodní podíl ve společnosti peníze v podobě ceny za převod od žalované, ale právě prostřednictvím úhrad za služby, které ve společnosti nebude poskytovat na základě Smlouvy o dílo. Takové jednání bylo promyšlené a v rozporu s dobrými mravy. Toto chování je v rozporu se zákazem finanční asistence a rovněž je taková smlouva neplatná z důvodu rozporu s daňovými zákony.

2. Žalovaná k žalobě uvedla, že je nedůvodná, a nárok uplatněný žalobcem neuznává, považuje ho za neoprávněný. Žalovaná nespornuje, že mezi žalobcem, jako převodcem, a žalovanou, jako nabyvatelkou (tehdy s příjmením T., nyní M.), byla dne 22. 8. 2007 uzavřena Smlouva o převodu obchodního podílu v hodnotě 50 % ve společnosti za sjednanou cenu ve výši 100 Kč. Dále žalobce na základě zmocnění uděleného mu ze strany jeho dcery, A.R., uzavřel Smlouvu o převodu obchodního podílu v hodnotě 50 % ve společnosti mezi dalším společníkem A.R. (zastoupenou žalobcem), jako převodkyní, a žalovanou, jako nabyvatelkou, taktéž za dohodnutou cenu ve výši 100 Kč. Cena za převod obchodního podílu byla mezi stranami sjednána svobodně a dobrovolně s ohledem na všechny relevantní skutečnosti. Žalovaná tvrdí, že finanční situace ve společnosti byla v rozhodné době nepříznivá, neboť ji v předchozím období žalobce, jakožto bývalý jednatel, zatížil úvěry, které použil pro svoji potřebu a dále pro jiné podnikání, nikoliv však ve prospěch podnikání této společnosti. Žalovaná, jakožto jednatelka, byla nucena řešit a hradit dluhy způsobené žalobcem. Před převodem obchodních podílů dokonce žalobce prodal 5 lukrativních bytových jednotek v Trojické ulici v Praze 2, které byly v majetku společnosti, přičemž výtěžek z prodeje převedl na svůj soukromý účet, jakožto fyzické osoby, v Itálii. Z těchto důvodů společnost z jejich prodeje nezískala žádný příjem, avšak musela uhradit daň z převodu nemovitosti ve výši cca 650 000 Kč, která šla k tíži společnosti, respektive tuto částku musela uhradit žalovaná, jako jednatelka, neboť v majetku společnosti žádné peníze nebyly. Rovněž žalobce zatížil tři bytové jednotky v majetku společnosti regulovaným nájemným. Žalobce ukončoval své podnikatelské aktivity v ČR, a proto společně se svou dcerou A.R. převedli své obchodní podíly ve společnosti na žalovanou. Sporné není ani to, že byla mezi žalobcem a společností dne 22. 8. 2007 uzavřena smlouva, nazvaná jako Smlouva o dílo, kterou žalovaná jako jednatelka společnosti podepsala s žalobcem. Na základě této smlouvy požadovala společnost po žalobci, aby plnil své smluvní povinnosti, když i ona je plní, avšak pro absenci plnění ze strany žalobce od této smlouvy odstoupila. Žalovaná dále odkazuje na rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2, č. j. 13 C 104/2012-222 ze dne 29. 3. 2017 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 12 Co 293/2017-263 ze dne 5. 12. 2017, které řeší žalobu žalobce o zaplacení 35 200 € s příslušenstvím proti žalované společnosti Giusti s.r.o. z titulu Smlouvy o dílo. V těchto rozhodnutích soudy uvedly, že výše částky za převod obchodního podílu je na vůli smluvních stran, a odmítly tvrzení žalobce, že sjednaná cena je v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále také jen „obč. zák.“). Soudy nevyslovily ani závěr, že by Smlouva o převodu obchodního podílu byla v rozporu s daňovými zákony. Byl to žalobce, který inicioval převod obchodních podílů a určil cenu za převod v částce 100 Kč za 50 % podíl ve společnosti a byl to rovněž žalobce, kdo se bezdůvodně obohatil na úkor společnosti, neboť si ponechal výdělek z prodeje bytových jednotek. Dle jejího názoru je Smlouva o převodu obchodního podílu

řádně platná, neboť byly splněny všechny zákonné povinnosti pro takovýto převod. Navrhla žalobu zamítnout.

3. Rozsudkem ze dne 4. června 2020 č. j. 79 Cm 84/2019-43 Městský soud v Praze rozhodl tak, že „se zamítá žaloba, aby soud určil, že vlastníkem 50 % obchodního podílu ve společnosti Giusti s.r.o., IČO 630 74 508, sídlem Trojická 1911/9, 128 00 Praha 2, je pan R.R., narozený 28. 10. 1933, bytem xxx, Itálie“ (výrok I.), a dále, že „žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 21 054 Kč k rukám její zástupkyně JUDr. Dany Růžickové, advokátky, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku“ (výrok II.).
4. Po provedeném dokazování soud zjistil následující skutkový stav. Společnost Giusti s.r.o. je společností, jejímž předmětem činnosti je pronájem bytových a nebytových prostor spojený se základními službami. V roce 2007 byly společníky společnosti pan R.R., narozený xx, a A.R., narozená xx, oba mající podíl na společnosti ve výši 50 %, v částce 50 000 Kč každý. Jednatelům do 20. 9. 2007 byl pan R.R. od té doby je jednatelem paní K.M., rozená T. (prokázáno výpisem z obchodního rejstříku) Dne 20. 9. 2007 se konala valná hromada společnosti, kde byli společníci, paní A.R. a pan R.R., zastoupení paní K.T. na základě plných mocí jimi udělených. Tato valná hromada udělila souhlas s převodem obchodního podílu společníka R.R. ve výši 50 % a odpovídajícího vkladu do základního kapitálu společnosti ve výši 50 000 Kč, a to na osobu K.T., a rovněž tak udělila souhlas s převodem obchodního podílu společnice A.R. ve výši 50 % a odpovídajícího vkladu do základního kapitálu společnosti ve výši 50 000 Kč na osobu K.T.. Rovněž tato valná hromada odvolala dosavadního jednatele společnosti R.R. a jmenovala K.T. novou jednatelem společnosti. Podpisy na plných mocích byly řádně úředně ověřeny (prokázáno notářským zápisem NŽ 192/2007, N 217/2007 sepsaným dne 20. 9. 2007 JUDr. Jirím Svobodou, notářem v Praze). Smlouvou o převodu obchodního podílu, kterou mezi sebou uzavřeli pan R.R. jako převodce na straně jedné a slečna K.T. jako nabyvatelka na straně druhé, byl převeden obchodní podíl pana R. o velikosti 50 % základního kapitálu na společnost, tj. o hodnotě 50 000 Kč, na nabyvatelku. V této smlouvě je i uvedeno, že převodce prohlašuje, že společníci výše uvedené společnosti svým rozhodnutím ve formě notářského zápisu vysloví souhlas s úplatným převodem tohoto obchodního podílu. Cena za převod obchodního podílu byla dohodnuta částkou 100 Kč, kdy převodce prohlašuje, že za tuto cenu převádí svůj obchodní podíl ke dni podpisu této smlouvy na nabyvatelku, a nabyvatelka prohlašuje, že přistupuje bez výhrad k zakladatelské listině o založení společnosti Giusti s.r.o. ve znění jejích dodatků. Podpisy na této smlouvě jsou úředně ověřené (prokázáno Smlouvou o převodu obchodního podílu ze dne 22. 8. 2007, uzavřenou mezi žalobcem a žalovanou). Smlouva o dílo, uzavřená dne 22. 8. 2007 mezi společností a panem R.R., deklaruje, že se pan R. zavazuje, že bude spolupracovat se společností v rámci poradenství týkajícího se nájemních smluv s italskými klienty v souvislosti s nemovitostí na adrese Trojická 9, Praha 2 a rovněž bude spolupracovat a poskytovat poradenské služby v případě překladů z italského jazyka. Za tuto činnost mu bude hradit slečna K.T. za společnost měsíční částku 1 600 bez uvedení měny na běžný účet v Itálii. Tato smlouva byla sepsána v českém a v italském jazyce, podpisy na ní jsou úředně ověřeny. (prokázáno Smlouvou o dílo ze dne 22. 7. 2007, uzavřenou mezi společností a žalobcem) Z rozsudku ve věci žaloby na zaplacení 35 200 € podané žalobcem R.R. proti žalované společnosti Giusti s.r.o. je patrné, že se soudy shodly na tom, že sjednaná cena za převod obchodních podílů není v rozporu s dobrými mravy. Výše částky za převod obchodních podílů je na vůli smluvních stran. Dále uvedly, že je rozhodující, že smlouvy o převodu obchodních podílů a Smlouva o dílo byly sjednány mezi odlišnými subjekty, a především, že předmětem řízení o žalobě na uhrazení 35 200 € není posouzení platnosti smluv o převodu obchodních podílů. Soudy zde konstatují, že od smlouvy o dílo nebylo platně odstoupeno, avšak žalovaná není povinna platit za služby, které nejen nekonzumovala, ale nikdy jí nebyly žalobcem poskytnuty. Z tohoto důvodu byla žaloba zamítnuta. (prokázáno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, č. j. 13 C 104/2012-222 ze dne 29. 3. 2017 a rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 12 Co 293/2017-263 ze dne 5. 12. 2017). Dopisem ze dne 20. 6. 2018 se obrátila advokátka žalobce na advokátku

žalované s tím, že žádá o uvedení v předešlý stav a vrácení plnění poskytnutého bez právního důvodu, tedy konkrétně vrácení 50 % podílu ve společnosti, k čemuž jí advokátka žalované odpověděla, že nárok její klientka neuznává (prokázáno dopisem ze dne 20. 6. 2018 adresovaným JUDr. Daně Růžičkové, advokátce žalované, zaslaným advokátkou žalobce Mgr. Paolou Spoladore, a odpovědí na tento dopis ze dne 10. 8. 2018 zaslanou JUDr. Danou Růžičkovou, advokátkou žalované, advokátce žalobce Mgr. Paole Spoladore).

5. Po takto provedeném dokazování soud zhodnotil provedené důkazy podle ust. § 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a to každý jednotlivě a všechny ve vzájemné souvislosti. Všechny výše uvedené důkazy soud hodnotí jako plně věrohodné. Soud neprováděl další dokazování (zejména ohledně navržených svědeckých výpovědí účastníků, či znaleckým posudkem ke stanovení hodnoty podílu ve společnosti), považoval ho za nadbytečné, jestliže shledal provedené dokazování dostatečné pro rozhodnutí ve věci samé. Po právní stránce soud věc rozhodl následovně. Dle ust. § 3028 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se tímto zákonem řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti. Dle odst. 2 není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry, týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů. V této věci mají tedy být s ohledem na výše uvedené aplikována příslušná ustanovení zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) a ustanovení obč. zák. Jelikož řízení bylo zahájeno dne 29. 4. 2019 a nejedná se o statusovou záležitost, jde o řízení sporné, a proto se na procesní postupy použije o. s. ř.
6. Dle ustanovení § 80 o. s. ř. určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem. Naléhavý právní zájem na požadovaném určení je dán zejména tam, kde by bez autoritativního výroku soudu bylo právo žalobce ohroženo, nebo kde by se stalo jeho právní postavení nejisté. Určovací žaloba má preventivní povahu a má za účel poskytnout ochranu právnímu postavení žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva, přičemž požadované určení musí být objektivně vzato způsobilé odstranit stav nejistoty žalobce nebo ohrožení jeho práva. Jelikož je v obchodním rejstříku zapsána žalovaná na základě tvrzené neplatné Smlouvy o převodu obchodního podílu, je zde dán na věci naléhavý právní zájem podle § 80 o. s. ř.
7. Podle ust. § 115 odst. 1 obch. zák. může společník se souhlasem valné hromady smlouvou převést svůj obchodní podíl na jiného společníka, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Dle odst. 2 připouští-li to společenská smlouva, může společník převést svůj obchodní podíl na jinou osobu. Společenská smlouva může podmínit převod obchodního podílu na jinou osobu i souhlasem valné hromady. Má-li společnost jediného společníka, je obchodní podíl vždy převoditelný na třetí osoby. Dle odst. 3 musí mít smlouva o převodu obchodního podílu písemnou formu a nabyvatel, který není společníkem, v ní musí prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě, popřípadě stanovám. Podpisy musí být úředně ověřeny. Převodce ručí za závazky, které přešly převodem obchodního podílu. Dle odst. 4 nastávají účinky převodu obchodního podílu podle odstavců 1 a 2 vůči společnosti dnem doručení účinné smlouvy o převodu. Ve vztahu ke společnosti je převod podílu účinný až doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy. Teprve od doručení účinné smlouvy tedy společnost jedná s nabyvatelem jako se společníkem.
8. Dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu, a to zejména rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 346/2006, 29 Odo 1216/2005, 29 Odo 794/2006, či 29 Cdo 2580/2015 lze obchodní podíl vydržet jako věc movitou. Podle ustanovení § 129 odst. 2 obč. zák. lze držet věc, jakož i práva, která připouštějí trvalý, nebo opětovný výkon. Podle ustanovení § 134 obč. zák. se oprávněný držitel stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu 3 let, jde-li o věc movitou, a po dobu 10 let, jde-li o nemovitost. Teorie je jednotná v tom, že účelem institutu vydržení je možnost nabytí vlastnictví držiteli, který věc dlouhodobě ovládá v dobré víře, že je jejím vlastníkem, a uvést do souladu dlouhodobý faktický stav se stavem právním.

9. Soud se v závěrech týkajících se platnosti Smlouvy o převodu obchodního podílu (a to i s ohledem na daňové předpisy a zákaz finanční asistence) a dále v závěrech týkajících se provázanosti Smlouvy o převodu obchodního podílu se Smlouvou o dílo ztotožnil s úvahami obsaženými v rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 č. j. 13 C 104/2012-222 ze dne 29. 3. 2017 ve spojení s rozhodnutím Městského soudu v Praze, jako soudu odvolacího, č. j. 12 Co 293/2017-263 ze dne 5. 12. 2017. Soud se rovněž ztotožňuje s již vydanými rozhodnutími, tj. s nedůvodností vyhodnotit Smlouvu o převodu obchodního podílu jako neplatnou, když tato naplňuje nároky na ní kladené v ustanovení § 115 obch. zák., a sice požadavek schválení valnou hromadou společnosti, písemnou formu, její opatření úředně ověřenými podpisy, přistoupení nabyvatele (žalované) ke společenské smlouvě společnosti a následné doručení smlouvy společnosti. Rovněž, když s ohledem na sjednání kupní ceny za obchodní podíl panuje co do její výše smluvní volnost stran, a tedy není důvodu uvažovat o rozporu Smlouvy o převodu obchodního podílu s dobrými mravy kvůli výši úplaty v ní sjednané, jak soudu ve své žalobě navrhuje žalobce, soud neshledává, že byla kupní cena stanovena způsobem neodpovídajícím. Stejně tak se soud neztotožnil s žalobcovým tvrzením o vzájemné provázanosti Smlouvy o dílo a Smlouvy o převodu obchodního podílu, a to především z důvodu rozdílných subjektů, které jsou smluvními stranami obou předmětných smluv (Smlouva o dílo je uzavřena mezi panem R.R., jakožto fyzickou osobou, a společností, zatímco Smlouva o převodu obchodního podílu /co do výše 50 % obchodního podílu na společnosti/ je uzavřena mezi žalovanou a žalobcem).
10. I přes výše uvedené má soud za to, že stěžejní pro rozhodnutí v předmětné věci je posouzení možnosti vydržení obchodního podílu žalovanou. Jelikož od uzavření Smlouvy o převodu obchodního podílu (ke kterému došlo dne 22. 8. 2007), respektive jejího doručení společnosti (ke kterému došlo dne 20. 9. 2007) do dne podání žaloby v této věci (29. 4. 2019) uplynulo více než 11 let, je třeba shledat, že obchodní podíl, i pokud by tento nebyl na základě Smlouvy o převodu obchodního podílu platně převeden, byl žalovanou již vydržen, jelikož obchodní podíl lze dle ustálené judikatury vydržet jako věc movitou. Protože obecně platí, že oprávněný držitel se stává vlastníkem věci, má-li ji nepřetržitě v držbě po dobu 3 let, jde-li o věc movitou (což je okolnost, která v této věci nastala), a jelikož dle ustálené judikatury lze obchodní podíl vydržet jako věc movitou, uplatní se tříletá vydržecí doba i na řešený případ. Dokonce s ohledem na to, že žalovaná byla jako společnice společnosti do obchodního rejstříku na základě Smlouvy o převodu obchodního podílu zapsána 1. 10. 2007, a rovněž s ohledem na to, že o případném zpochybnění platnosti uvedené smlouvy žalobcem lze uvažovat až podáním žaloby dne 14. 3. 2012 (v řízení vedeném pod sp. zn. 13 C 104/2012 u Obvodního soudu pro Prahu 2) lze vyvodit, že i pokud by podání zmíněné žaloby znamenalo zpochybnění dobré víry žalované, tak by toto nastalo až po uplynutí tříleté vydržecí doby, tj. doby, po kterou byla žalovaná od nabytí obchodního podílu již po více než tři roky v dobré víře, že jí tento patří, a obchodní podíl tou dobou již nabyla vydržením. Tudíž, i takovéto případné zpochybnění dobré víry žalované, jak uvádí Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 2580/2015 ze dne 23. 9. 2015, „*logicky nemůže mít na nabytí vlastnictví držitelem žádný vliv*“.
11. Na základě všeho shora uvedeného a především pak na základě závěru, že i pokud by námitky žalobce uváděné v žalobě byly oprávněné, již by došlo k vydržení obchodního podílu žalovanou, soud žalobu zamítl. Výrok o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou je odůvodněn ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.
12. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal žalobce v zákonné lhůtě odvolání s tím, že v něm zopakoval svá skutková tvrzení, především ohledně kupní ceny za obchodní podíl a s ní korespondujícím závazkem společnosti GIUSTI s.r.o. /fingovaným/ o placení 1 600 EUR měsíčně žalobci. Tato platba představovala úhradu za obchodní podíl. Poukázal na listinu ze dne 22. 8. 2007, majícím doložit, že smlouva o dílo představovala vážně míněnou smlouvu, přičemž soud prvního stupně tento důkaz nijak nehodnotil, což představuje vadu řízení. Přitom v daném dokumentu žalovaná výslovně uznala, že smlouva o dílu je fiktivní a představuje formu, jak dostane žalobce za

obchodní podíl zaplacen. Odvolatel poukázal na to, že esenciální náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu je úplatnost či bezplatnost převodu resp. údaj o ceně, protože v dané smlouvě absentuje skutečná cena. Soud prvního stupně se vůbec nezabýval tím, že šlo o simulovaný právní úkon, a to ohledně ceny obchodního podílu. Odvolatel poukázal na vzájemnou závaznost smlouvy o převodu obchodního podílu a smlouvy o dílo, což dokládá listina ze dne 22. 8. 2007. Podle odvolatele smlouva o převodu obchodního podílu zanikla odstoupením od smlouvy o dílo. Dále odvolatel poukázal na zásadní procesní pochybení, jímž byl zcela překvapivý závěr soudu prvního stupně o vydržení obchodního podílu. Poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 23 Cdo 1241/2011 ze dne 24. 1. 2013 ohledně toho, že rozhodnutí soudu nesmí být překvapivé a že soud je povinen potud žalobce použít podle § 118a o. s. ř. Tak se v daném případě nestalo. Odvolatel dále poukázal na judikaturu k vydržení a dobré víře z doby přede dnem 1. 1. 2014 resp. podle právní úpravy před účinností o.z. Rozebral jednotlivé prvky oprávněné držby. Navrhl rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

13. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací shledal důvody pro potvrzení napadeného rozsudku, leč z jiného, než soudem prvního stupně shledaného důvodu.
14. Dle § 80 o. s. ř. „Určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem.“
15. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu přijaté při výkladu § 80 o. s. ř. (shrnuté v jeho usnesení ze dne 23. 10. 2019 sp.zn. 27 Cdo 3306/2019) se podává:

„1/ Určovací žaloba podle § 80 písm. c) o. s. ř. je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu, a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy, tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Tyto funkce určovací žaloby korespondují právě s podmínkou naléhavého právního zájmu; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude ani naléhavý právní zájem na takovém určení. Přitom příslušné závěry se vážou nejen k žalobě na určení jako takové, ale také k tomu, jakého konkrétního určení se žalobce domáhá (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdo 1338/96; srov. i důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 1999, sp. zn. 2 Cdo 1628/96, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 695/2005, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3469/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2332/2013, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1734/2013, a judikaturu v nich citovanou).

2/ Naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým, a nemá-li žalobce k dispozici jiný právní prostředek, jehož pomocí by mohl své právo hájit účinněji. Prostřednictvím určovací žaloby nelze řešit otázky, které mají význam jen pro jiné již probíhající řízení (v němž je lze řešit jako předběžné otázky) nebo které mají být podle zákona řešeny v jiném řízení; určovací žaloba je nepřipustná tam, kde neslouží potřebám praktického života, ale jen ke zbytečnému rozmnožování sporů (k tomu srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. 21 Cdo 267/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2792/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 27 Cdo 5581/2016, či ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 27 Cdo 223/2018).“

16. Dle § 159a odst. 1 o. s. ř. „Nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení.“ Dle § 139 odst. 1 z.o.k. se společníci společnosti s ručením omezeným zapisují do seznamu společníků, který vede společnost. Dle § 196 z.o.k. jednatel společnosti zajišťuje řádné ... vedení seznamu společníků... Do seznamu společníků je tak jednak zapisovány údaje identifikující společníka - jméno či název, bydliště (místo pobytu) či sídlo. Vedle tohoto je

předmětem zápisu do seznamu společníků též výše vkladu každého společníka a rozsah jeho splacení, výše podílu každého společníka, druh jeho podílu resp. označení podílu a název druhu podílu /případně údaje o tom, že byl na podíl vydán kmenový list/. Uvedené vyplývá z toho, že se jmenované skutečnosti zapisují u společníků s ručením omezeným do obchodního rejstříku (viz. § 48 odst. 1 písm. b) a j) z.v.r.), a protože společnost má povinnost podat návrh zápisu těchto údajů (viz. § 11 odst. 1 a 2 z.v.r.), musí být společnosti tyto údaje též i známy. Skutečnosti zapisované do seznamu společníků nicméně přímo vyplývají z ust. § 139 odst. 2 z .o.k. - do seznamu společníků se zapisuje jméno a bydliště nebo sídlo společníka, případně jiná společníkem určená adresa pro doručování, výše jeho podílu, jemu odpovídající výše vkladu, počet hlasů náležející k podílu, povinnost přispět na vytvoření vlastního kapitálu peněžitými prostředky nad společníkův vklad (dále jen „příplatek“) spojenou s podílem, bude-li určena, den zápisu do seznamu společníků a označení podílu, může-li společník vlastnit více podílů. Pokud společník vlastní více podílů, uvede se jejich výše a jim odpovídající výše vkladu u každého podílu. Upravuje-li společenská smlouva více druhů podílů, uvede se i jejich název. Vydala-li společnost kmenové listy, zapisuje se o tom poznámka u podílu, ke kterému byl kmenový list vydán, a číslo kmenového listu. Společnost provede zápis zapisované skutečnosti bez zbytečného odkladu poté, co jí bude změna prokázána.

17. Zobecněno platí, že požaduje-li žalobce, aby soud určil žalobcovo vlastnictví podílu ve společnosti s ručením omezeným, tak jako tomu bylo i v daném případě, pak neoznačí-li v žalobě jako žalovanou též i předmětnou společnost s ručením omezeným, v níž má žalobce - společník vlastnit podíl (a být tudíž i jejím společníkem), a neučiní tak ani nikdy dále v řízení před soudem prvního stupně, není výrok rozhodnutí soudu o určení vlastnictví podílu pro společnost závazný. Není tomu tak proto, že společnost, v níž má být podíl ve vlastnictví společníka - žalobce, není účastnicí řízení o takovémto určení, pročez pro ni není rozhodnutí soudu závazné. Jak výše citováno, „nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení“. Specialitu pro obchodní korporace resp. společnost s ručením omezeným zákon nestanoví. Nebyla-li by předmětná společnost s ručením omezeným účastnicí řízení - žalovanou, v řízení o určení vlastnictví žalobce k podílu, nebyl by pro ni výrok rozhodnutí soudu určující vlastnictví podílu v této společnosti závazný. Nenastaly by tak vůči společnosti účinky jmenovaného soudního rozhodnutí, pročez z tohoto rozhodnutí by společnosti nevznikla povinnost do seznamu společníků zapsat soudem takto určené vlastnictví podílu společníka - žalobce. A potažmo i navrhnout k zápisu do veřejného rejstříku - obchodního rejstříku příslušné zápisy ohledně společníka. Jinak řečeno, vůči společnosti by nedošlo k právní skutečnosti, která by měla za následek vznik její povinnosti nakládat se žalobcem jako s vlastníkem předmětného podílu resp. podílu v určovací žalobou požadované výši. Skutečnostmi, na základě kterých společnosti povinnost vzniká, jsou například smlouva o převodu podílu či jeho části, kdy doručením platné a účinné smlouvy společnosti nastávají věcně právní účinky převodu podílu resp. jeho části, potažmo tak dochází k tomu odpovídající změně - (změna společníka či změna výše podílu a s ním souvisejícího vkladu společníka). K shodným účinkům může dojít v důsledku soudního rozhodnutí, jímž soud vyhověl žalobě o určení vlastnictví podílu ve společnosti s ručením omezeným vůči této společnosti, ovšem jeho tehdy, je-li účastníkem řízení - žalovaným, i tato společnost, pročez je rozhodnutí soudu pro ni závazné. Nebylo-li by pro ni rozhodnutí soudu závazné - například proto, že nebyla účastnicí řízení - žalovanou, nemůže mít žalobce naléhavý právní zájem na předmětném určení (že je vlastníkem určité části podílu a potažmo tak společníkem odvozuující míru své účasti od tohoto podílu).
18. Naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým, kde by jeho právo bylo stanoveno tak, že by již nemohlo být ohrožováno, tedy stanoveno definitivně. To samozřejmě předpokládá, že v důsledku rozhodnutí soudu o určovací žalobě dojde k takovým účinkům, majícím za důsledek změnu skutečností rozhodných pro právo, právní stav žalobce. To v daném případě znamená, že právní zájem žalobce

na určovací žalobě o určení vlastnictví podílu v s.r.o. je dán jen tehdy, jestliže vyhovění této žalobě pro žalobce znamená, že vůči společnosti o podíl, v níž se jedná, má rozhodnutí soudu závaznost resp. v důsledku rozhodnutí soudu vznikne společnosti povinnost zapsat žalobce coby společníka s jím „vyžalovanou“ výši podílu a tomu odpovídajícího vkladu /jakož i dalších souvisejících skutečností/ a jako s takovýmto společníkem s ním pak v důsledku zápisu do seznamu společníků též nakládat. Jeho společníctví spojené s příslušným podílem i následně promítnout do zápisu v obchodním rejstříku. V případě, že rozhodnutí soudu není pro společnost závazné, k příslušné změně v seznamu společníků s.r.o. nedojde, pročť se nijak postavení žalobce (coby společníka s podílem o žalované výši) nevyjasní. Naléhavý právní zájem takovýto žalobce nemá a mít nemůže.

19. V posuzovaném případě žalobce nezažaloval společnost Giusti, s.r.o. IČO 63074508 se sídlem Trojická 1911/9, 128 00 Praha 2, v rámci níž se domáhá určení, že je vlastníkem podílu (dříve obchodního podílu) ve výši 50% na ní. Usiluje-li žalobce předmětnou určovací žalobou dle § 80 o. s. ř. o vyjasnění, že je 50% společníkem předmětné společnosti Giusti s.r.o. (maje za to, že předmětná smlouva o převodu podílu byla od samého počátku neplatná, pročť se žalovaná vlastníkem předmětného podílu nikdy nestala), nemůže předmětná žaloba o určení vlastnictví k podílu společníka společnosti splňovat podmínky preventivního charakteru a eliminace stavu ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu, když i v případě úspěchu žalobce by takové rozhodnutí dle § 159a odst. 1 o. s. ř. nebylo pro společnost Giusti s.r.o. coby neúčastníka řízení závazné. Jinak řečeno společnost by na základě takového rozhodnutí neměla právní povinnost žalobce zapsat do seznamu společníků, neboť by takové rozhodnutí nebylo pro společnost závazné. Žalobce se tedy mohl (a měl) domáhat určení vlastnictví 50% podílu společníka v žalované společnosti též i vůči společnosti Giusti s.r.o. (měl žalovat též společnost). Neučinil-li tak, nemá žalobce na požadovaném určení naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 o. s. ř., neboť by takové rozhodnutí nebylo zárukou odvrácení budoucích sporů (a to proto, že by společnost na základě takové rozhodnutí neměla povinnost žalobce uznat a zapsat do seznamu společníků jako společníka resp. ani jemu náležející podíl ve výši 50%). Nedostatek naléhavého právního zájmu žalobce na požadovaném určení ob stojí jako samostatný důvod pro zamítnutí žaloby, pročť nemá již významu se zabývat odvolatelem tvrzenými skutečnostmi ve věci samé.
20. V rámci jednání u odvolacího soudu žalobce navrhl přibrání předmětné společnosti do řízení na straně žalované, nicméně takovémuto návrhu nemohl odvolací soud vyhovět (zamítl jej), protože podle § 216 odst. 1 o. s. ř. ust. § 92 o. s. ř. o připuštění dalšího účastníka na návrh žalobce, pro odvolací řízení neplatí. V odvolacím řízení tedy není přípustné, aby byl přibírán (k návrhu žalobce) další žalovaný.
21. Ze všech výše uvedených důvodů odvolací soud podle § 219 o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (byť z jiného důvodu než shledal soud prvního stupně) jako věcně správný.
22. Protože byla v odvolacím řízení plně úspěšnou žalovaná, náleží jí náhrada nákladů odvolacího řízení, dle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř., a to ve výši náhrady nákladů právního zastoupení. Ta je podle § 9 odst. 4 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb. představována částkou 6 200 Kč za dva úkony právní pomoci, částkou 600 Kč coby paušální náhradou hotových výdajů (viz. § 13 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb. - 2x 300 Kč), daní z přidané hodnoty z uvedených částek ve výši 21%, jakož i náhradou cestovného. Celkem je tedy žalobce povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 8 470 Kč, k rukám její právní zástupkyně.

Poučení:

Proti tomuto usnesení vyjma náhradově nákladového výroku je dovolání přípustné jen za podmínek § 237 o. s. ř.; lze je podat do dvou měsíců od doručení tohoto usnesení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně.

Praha 30. září 2021

JUDr. Josef Holejšovský, Ph.D. v.r.
předseda senátu